

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/21/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8110224332
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8110224332.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobcov: 1. H. G., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XXXX/XX, D., X. H. G. G., U.. XX.XX.XXXX, R. D. X, E. - O., X. C. N., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XX, E., X. C. E., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XX, E., X. G. Š., U.. XX.XX.XXXX, R. D. XX, E., X. C. K., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XXX/XX, D. U. H., X. B.. I. E., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XXX/XX, E., X. G. G., U.. XX.XX.XXXX, R. XX. U. XXX/XX, E., X. K. W., U.. XX.XX.XXXX, R. R. X, E., XX. L. Š., U.. XX.XX.XXXX, R. R. X, E., XX. G. D., U.. XX.XX.XXXX, R. G. E. XX, E., XX. G. G., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XXX/X, E., XX. H. G., U.. XX.XX.XXXX, R. G. XXX, XXX XX G., XX. C. D., U.. XX.XX.XXXX, R. G. XXX/X, E. - O., (Ž. H. XX. - XX. A. E. D.Á. U. D. Ž. H. XX. A. Y. G., Q.. N. XX.XX.XXXX), XX. C. D., U.. XX.XX.XXXX, R. G. E. X, E., XX. G.. E. D., U.. XX.XX.XXXX, R. L. X, E., Ž. H. X., X., XX., XX. K. XX. A. Q.: H. & D., E.A.O., K. L. E. E. A.Q. XX, XXX XX L., B.: XX XXX XXX, proti žalovaným: 1. C. O., U..XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., X. R.. G. Č., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., X. C. G., U.. XX.XX.XXXX, R. D. XX, E., X. G. N., U.. XX.XX.XXXX, R. D. XX, E., X. C. E., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., X. B.. D. N., U.. XX.XX.XXXX, R. H. XX, E., X. G. E., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., X. K. A., U.. XX.XX.XXXX, R. C. X, E., X. C. D., U.. XX.XX.XXXX, R. D. Š. XX, E., XX. G. D., U.. XX.XX.XXXX, R. D. XXX/X, E., XX. T. D., U.. XX.XX.XXXX, R. D. Š. XX, E., XX. A. D., U.. XX.XX.XXXX, R. D. Š. XX, E., (Ž. H. X. K. XX. A. D. D. Ž. H. X. A. B.. G. D., U.. XX.XX.XXXX, Q.. XX.XX.XXXX, U. R. D. Š. XX, E.) XX. Ľ. R., U.. XX.XX.XXXX, R. Š. XX, D., XX. G.. C. R., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XXX/X, D., XX. N. R., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, D., XX. C. Š., U.. XX.XX.XXXX, D. XX, E., XX. B.. H. I., U.. XX.XX.XXXX, R. XX. U. XX, E., XX. B.. E. I., U.. XX.XX.XXXX, R. D. XX, E., XX. G. D., U.. XX.XX.XXXX, R. L. X, E., XX. C. D., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., XX. T. L., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., XX. L. T., U.. XX.XX.XXXX, R. G. XX, E., Q. B.. C. T., U.. XX.XX.XXXX, R. G. XX, E., XX. G. G., U.. XX.XX.XXXX, R. G. X, E., XX. Y. G., U.. XX.XX.XXXX, R. Q. XX, E., XX. B.. Y. E., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XX, E., XX. G. D., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E. - O., XX. B. Š., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E., XX. G. W., U.. XX.XX.XXXX, R. L. XX, D., XX. C. F., U.. XX.XX.XXXX, R. E. XX, D., XX. I. F., U.. XX.XX.XXXX, R. U. E. XX, E., XX. G.. Y. F., U.. XX.XX.XXXX, R. N. XXX, XX. G. O., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E. - O., XX. G. O., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E. - O., XX. B.. D. O., XX.XX.XXXX, R. C. XX, E. - O., XX. G. O., U.. XX.XX.XXXX, R. C. XX, E. - O., Ž. H. XX. K. XX. A. Q.Í. Ž. H. X.A., XX. R.. Š. F., U.. XX.XX.XXXX, R. N. XXX, Ž. H. X. K. X., X., X., XX. K. XX. A. E. Q. C.. C. L., K. E. E. L. E. X, XXX XX D., o neplatnosť právneho úkonu s príslušenstvom, o odvolaní žalovaných v 1. až 4., 6., 7., pôvodne žalovanom v 9. rade, 16. a 18. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 21.10.2020 č. k. 29C/191/2010-1301 jednohlasne takto

rozhodol:

Pokračuje v konaní s dedičmi pôvodne žalovaného v 9. rade B.. G. D., ktorými sú C. D., G. D., T. D. K. A. D..

Potvrďuje rozsudok.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozhodol, cit.:

„I. U r č u j e, že zmluva o založení pozemkového spoločenstva podpísaná dňa 22.09.2007 v E. j e n e p l a t n á.

II. U r č u j e, že uznesenia zo stretnutia uskutočneného dňa 22.09.2007 označeného ako ustanovujúce valné zhromaždenie pozemkového spoločenstva, a to: zoznam vlastníkov a počet podielov pozemkového spoločenstva v O., zmluva o založení pozemkového spoločenstva v O., poplatok vo výške 50,- Sk na pôvodný podiel ročne, stanovy pozemkového spoločenstva v O., plán činnosti pozemkového spoločenstva v O. na rok 2007, zvolenie výboru pozemkového spoločenstva, zvolenie dozornej rady osvedčené v notárskej zápisnici č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, U XXXXX/XXXX o priebehu ustanovujúceho valného zhromaždenia spoluvlastníkov podielov v spoločnej nehnuteľnosti o založení pozemkového spoločenstva a výsledku volieb do orgánov pozemkového spoločenstva napísanej dňa 02.10.2007 v U. úrade C.. C. D., notára so sídlom A. 5, XXX XX L., s ú n e p l a t n é.

III. P r i z n á v a žalobcom v 1., 2., 11., 15. a 16. rade voči žalovaným v 1.- 4., 6., 7., 9., 16., 18., 28.-33. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

IV. Vo vzťahu žalobcov v 1., 2., 11., 15., a 16. rade a žalovaných v 5., 8., 10.-15., 17., 19.-27. rade nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

V. Žalobcom v 3.-10. rade, v 12.-14. rade nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.“

2. Vo svojom odôvodnení uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhajú určenia neplatnosti zmluvy o založení pozemkového spoločenstva a nulity uznesení prijatých na ustanovujúcom valnom zhromaždení konanom dňa 22.09.2007 pod číslom N XXX/XXXX, Nz XX/XXX/XXXX, U XXXXX/XXXX v zmysle ust. § 80 písm. c) O.s.p., (§ 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok - ďalej len „CSP“). Z dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva, že zavedením úplne novej koncepcie druhu žalôb v znení podľa § 137 písm. c) a d) je rozlíšenie klasickej určovacej žaloby a žaloby o určenie inej právnej skutočnosti. Záujmom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mŕňajú sa účelu určovacej žaloby, čo znamená, že zákonodarca novou koncepciou druhu žalôb v ust. § 137 CSP vylučuje možnosť v súdnom konaní sa domáhať určovacou žalobou neplatnosti právnych úkonov. Napriek tomu, že v zmysle ust. § 470 CSP sa tento zákon vzťahuje aj na konanie začaté pred dňom účinnosti jeho nadobudnutia, zamietnutie žaloby iba z vyššie uvedeného dôvodu bolo v rozpore s princípom spravodlivosti zakotvenom v článku 2 bodu 1. zák. č. 160/2015 Z.z. a zároveň by išlo o odmietnutie spravodlivosti, keďže procesno-právna úprava v čase podania žaloby pripúšťala uvedený druh žaloby. Žalobcovia naliehavosť právneho záujmu na určovacej žalobe odôvodňovali ochranou svojho vlastníckeho práva, keďže na základe zmluvy o pozemkovom spoločenstve osvedčenou predmetnou notárskou zápisnicou bolo zapísané vlastnícke právo v prospech osôb, ktoré ku dňu ustanovujúceho valného zhromaždenia toto neosvedčili. Z predloženej notárskej zápisnice N XXX/XXXX, U U XXXXX/XXXX zo dňa 02.10.2007 vyplýva, že ide o osvedčenie podľa § 56 a § 61 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) o priebehu ustanovujúceho valného zhromaždenia spoluvlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, o založení pozemkového spoločenstva a výsledku volieb do orgánov pozemkového spoločenstva. Notárskou zápisnicou bol osvedčený priebeh ustanovujúceho valného zhromaždenia pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou podľa schváleného programu, zároveň bola schválená zmluva o založení pozemkového spoločenstva, stanovách pozemkového spoločenstva a realizovaná voľba do orgánov spoločenstva. Súčasťou predloženej notárskej zápisnice bola aj prezenčná listina právnych nástupcov pozemkového spoločenstva Obce O., zoznam členov pozemkového spoločenstva O. a zmluva o založení pozemkového spoločenstva v zmysle zákona č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon o pozemkových spoločenstvách“). Dňa 05.10.2007 bol vykonaný zápis predmetnej notárskej zápisnice záznamom do katastra nehnuteľností pod číslom Z-XXXXXX. Zápis predmetných

listín na LV č. XXX katastrálne územie O. bol vykonaný pod číslom zmeny XX/XX. Pod č. zmeny XX/XX bol v katastri nehnuteľností zapísaný register obnovenej evidencie pozemkov (ROP) v katastrálnom území O., ktorý bol schválený rozhodnutím Správy katastra č. ROP č. j. XXX/XXXX/XXXXX-X/Ba podľa zákona o pozemkových spoločenstvách, pričom predmetné urbárske pozemky boli následne prepísané v LV č. XXX na LV č. XXX. S poukazom na ust. § 2 ods. 2, § 12 a § 17 zákona o pozemkových spoločenstvách možno vyvodiť jednoznačný záver, že členom pozemkového spoločenstva môže byť iba podielový spoluvlastník spoločnej nehnuteľnosti a iba tento môže uzatvoriť zmluvu o založení pozemkového spoločenstva a byť členom jeho orgánov. Preto o založení pozemkového spoločenstva v O. a o voľbe orgánov spoločenstva na ustanovujúcom valnom zhromaždení mohli hlasovať iba podieloví spoluvlastníci spoločných nehnuteľností pôvodne zapísaných vo vložke číslo XX pre katastrálne územie O. toho času vedené na LV č. XXX. Z predloženého listu vlastníctva č. XXX (t. č. LV XXX) na č. I. XXX nesporne vyplýva, že v čase konania ustanovujúceho valného zhromaždenia uvedeným osobám vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nesvedčalo; ako vlastník bol zapísaný subjekt označený ako Z. gazdovia O. O.. Podľa žalovaných v 1. až 4. rade, 6., 7., 9., 16. a 18. rade sa vychádzalo zo zoznamu podielnikov Z. O. O. podľa pôvodného dobového záznamu z roku 1929, ktorý ako jediný sa mal v archíve zachovať (č. I. 249-258). Výška jednotlivých spoluvlastníckych podielov mala byť určená podľa návrhu spracovaného žalovanými v 3. a 4. rade (č. I. 247). Pred konaním ustanovujúceho valného zhromaždenia nebola realizovaná identifikácia bývalých podielnikov urbáriátu podľa zoznamu z roku 1929 a osoby, ktoré sa ustanovujúceho valného zhromaždenia zúčastnili, nedisponovali akýmkoľvek hmotnoprávnym úkonom preukazujúcim ich vstup do práv a povinností bývalých podielnikov urbáru. Vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam bolo zapísané až na základe spornej notárskej zápisnice osvedčujúcej priebeh ustanovujúceho valného zhromaždenia, založenie pozemkového spoločenstva a o výsledkoch volieb do orgánov pozemkového spoločenstva v zmysle ust. § 56 a § 61 Notárskeho poriadku.

3. Súd prvej inštancie považoval za potrebné vyriešiť otázku, ktorej právnej úprave podlieha urbár Z. gazdovia O. O.. Uviedol, že zákon č. 81/1949 Zb. upravoval právne pomery pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov. V zmysle ust. § 1 ods. 1 tohto zákona na rozšírenie a povznesenie pastevného odchovu dobytká prechádza vlastníctvo k majetku uvedenému v § 2 na jednotné roľnícke družstvá zriadené podľa zákona č. 69/1949 Sb. Podľa § 2 citovaného zákona sa ust. § 1 ods. 1 okrem iného vzťahuje na spoločné nehnuteľnosti bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov, ktoré upravuje zákon č. X/XXXX a na spoločné nehnuteľnosti pasienkových spoločenstiev. Podľa § 3 citovaného zákona súčasne s prechodom vlastníctva k uvedenému majetku na jednotné družstvo zanikajú urbáre, komposesoráty a podobné právne útvary. Pozemkové spoločenstvá spravujúce pasienkové pozemky podľa zákonného článku X/XXXX boli teda zrušené zákonom SNR č. 81/1949 Sb. a vlastnícke právo k týmto pozemkom prešlo ex lege z členov týchto pozemkových spoločenstiev na jednotné roľnícke družstvá. Vzhľadom na charakter pozemkov pôvodne vedených v D. XX (toho času LV XXX katastrálne územie O.) - pastviská a orná pôda, tieto podliehali právnej úprave zákona SNR č. 81/1949 Sb., podľa ktorého všetok nehnuteľný majetok prechádza do vlastníctva jednotných družstiev a s prechodom zanikajú urbáre. K navráteniu vlastníctva bývalých podielových urbárikov mohlo dôjsť len vo vzťahu k oprávneným osobám uvedeným v ustanovení § 4 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku postupom podľa § 6 citovaného zákona. Súd zároveň na podporu svojej argumentácie poukázal na nález Ústavného súdu SR zo dňa 06.12.2018 sp. zn. IV.ÚS 150/2018, ktorým konštatoval, že pokiaľ správny orgán zdôraznil, že zrušením urbáru zák. č. 2/1958 zostalo vlastníctvo podielnikov zachované, bolo jeho úlohou odôvodniť právne nástupníctvo členov pozemkového spoločenstva po pôvodných podielnikoch, teda vysporiadať sa s tým, ako členovia pozemkového spoločenstva vstúpili do práv a povinností po pôvodných urbárikoch, vrátane identifikácie samotných pôvodných urbárikov. Vo všeobecnosti je právnym nástupcom totiž ten, kto vstupuje do práv a povinností právneho predchodcu na základe skutočností ustanovených hmotným právom. K záveru o tom, kto je právnym nástupcom, nemožno dospieť bez riadnej identifikácie pôvodného subjektu (jednotlivých pôvodných urbárikov), od ktorého sa nástupníctvo odvádza. Pokiaľ rozhodnutie správneho orgánu v odôvodnení neidentifikuje mená pôvodných urbárikov, chýba v ňom zásadný podklad, ktorý by mu umožňoval vysporiadať sa s otázkou právneho nástupníctva, a tým aj existenciou podielového spoluvlastníctva členov pozemkového spoločenstva k sporným pozemkom. Zároveň k notárskej zápisnici o osvedčení vyhlásenia o vydržaní vlastníctva, prostredníctvom ktorej sa osvedčilo, že členovia pozemkového spoločenstva sú spoluvlastníkmi spoločných nehnuteľností pôvodne patriacich urbáru uviedol, že táto vo všeobecnosti osvedčuje originálny spôsob nadobudnutia

vlastníckeho práva k určitej nehnuteľnosti. Ide pritom o nadobudnutie vlastníckeho práva na základe inej skutočnosti ustanovenej zákonom, pričom inštitút vydržania vlastníckeho práva je spojený s jeho nadobudnutím v dôsledku kvalifikovanej držby veci vykonávanej po zákonom ustanovenu dobu. Pokiaľ správny orgán dospel k záveru, že notárskou zápisnicou osvedčenia vyhlásenia o vydržaní vlastníctva došlo k obnoveniu urbárskej knihy a tým aj k osvedčeniu veľkosti podielov pôvodných spoluvlastníkov, nevysvetlil na podklade akých skutočností k tomuto záveru dospel. Notárska zápisnica osvedčujúca vydržanie ako originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnosti totižto už zo svojej podstaty nemôže zároveň automaticky osvedčovať veľkosť podielov pôvodných urbárikov, keďže osvedčuje len hmotnoprávny úkon (vydržanie), na podklade ktorého svedčí vlastnícke právo určitému subjektu - v konkrétnych okolnostiach veci súčasným členom pozemkového spoločenstva.

4. Preto v zmysle ust. § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, na základe uvedených skutočností súd konštatoval, že bolo nevyhnutné, aby osoby zúčastňujúce sa ustanovujúceho valného zhromaždenia ku dňu jeho konania preukázali svoje právne nástupníctvo po bývalých podielníkoch urbáru a súčasne osvedčili vlastnícke právo k určeným spoluvlastníckym podielom. Pokiaľ podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti v predmete spoločného hospodárenia bolo zapísané až na základe spornej notárskej zápisnice, ku dňu konania ustanovujúceho valného zhromaždenia z dôvodu neexistencie ich vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti, nemali postavenie člena spoločenstva, neboli subjektami oprávnenými uzatvoriť zmluvu o založení spoločenstva s právnou subjektivitou v zmysle ust. § 11 zákona o pozemkových spoločenstvách a voliť orgány spoločenstva, ktorých členmi môžu byť iba členovia pozemkového spoločenstva. Súd tak dospel k záveru, že zmluva o založení pozemkového spoločenstva, ako aj uznesenia prijaté na ustanovujúcom valnom zhromaždení, sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom o pozemkových spoločenstvách. V prípade preukázania právneho nástupníctva osôb zúčastnených ustanovujúceho valného zhromaždenia, nebolo správne pokiaľ sa vychádzalo zo zoznamu podielníkov z roku 1929. K zrušeniu urbáru došlo až v priebehu 50-tych rokov 20. storočia, teda nadobúdateľmi predmetnej nehnuteľnosti mali byť právni nástupcovia všetkých podielníkov urbáru ku dňu jeho zániku. Zo zachovanej zápisnice z rokovania komisie z urbáriátu 03.06.1955 (č.l. 686) vyplýva, že členmi urbáru boli aj iné osoby ako uvedené v zozname v roku 1929. Zároveň všetky osoby, ktoré sa zúčastnili ustanovujúceho valného zhromaždenia, prípadne ich právni nástupcovia, boli označení ako účastníci konania na strane žalobcu alebo žalovaného, preto mal súd prvej inštancie za splnenú ďalšiu podmienku určovacej žaloby, a to vecnú legitímáciu strán sporu.

5. O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 257 CSP tak, že právne zastúpeným žalobcom v 1., 2., 11., 15. a 16. rade priznal voči neúspešným žalovaným v 1.-4., 6., 7., 9., 16., 18., 28.-33. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vo vzťahu úspešných žalobcov v 1., 2., 11., 15. a 16. rade a žalovaných v 5., 8., 10.-15., 17., 19.-27. rade súd nárok na náhradu trov konania aplikujúc ust. § 257 CSP nepriznal, pričom tieto nárok žalobcov nerozporovali. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci samej. Žalobcom v 3.-10. rade, v 12.-14. rade nárok na náhradu trov konania nepriznal, keďže im žiadne trovy konania nevznikli.

6. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný v 1. rade včas odvolanie, ktoré odôvodnil ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f), g) a h) CSP. Uviedol, že ak žalobcovia mali za to, že záznam do katastra bol vykonaný nezákonne, nápravy sa mohli domáhať prostredníctvom správnej žaloby podľa vtedy účinného Občianskeho súdneho poriadku, resp. danú vec riešiť podnetom na protest prokurátora, a to v príslušných zákonom stanovených lehotách. Pod číslom zmeny XX/XX bol v katastri nehnuteľností zapísaný register obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) v k.ú. O. a predmetné urbárske pozemky boli prepísané z LV č. XXX na LV č. XXX v k.ú. O.. Osoby ukrátené na svojich vlastníckych právach sa mohli domáhať nápravy aj v rámci tvorby ROEP, či už podľa § 7 ods. 3 alebo po zápise registra podľa § 7 ods. 6, resp. podľa § 11 a § 12 zákona o pozemkových spoločenstvách. Poukázal na to, že pod číslom zmeny XX/XX v rámci záznamového konania č. Z-XXX/XXXX bol do katastra nehnuteľností zapísaný geometrický plán (ďalej len „GP“) č. XX/XXXX vyhotovený dňa 05.02.2009, ktorým došlo k vytvoreniu parciel registra „C“ katastra nehnuteľností a zápisu týchto parciel na LV č. XXX v k.ú. O.. GP sa odčlenila výmera parcely registra „E“ č. XXXX/X a vznikli nové parcely registra „C“, a to č. XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X a XXX/X. Pod číslom zmeny XX/XX bol do katastra nehnuteľností zapísaný GP č. XX/XXXX vyhotovený dňa 30.07.2012, a to v zmysle žiadosti Slovenskej správy ciest o jeho zápis, ktorý bol vyhotovený pre účely majetkovej prípravy líniovej stavby „I/XX E. preložka cesty“. Týmto GP došlo k vytvoreniu parciel registra „C“ katastra nehnuteľností a prepisu týchto novovytvorených parciel z LV

č. XXX na novozaložený LV č. XXXX v k.ú. O.. Daným GP sa odčlenila časť výmery parciel registra „E“ č. XXX/X, XXX/XXX, XXX a XXX/X a vznikli nové parcely registra „C“ zapísané na novozaložený LV č. XXX/XX, XXX/XX, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/X, XXX/X a XXX/X. Vlastníkom podielov pozemkov pôvodne patriacich do spoločnej nehnuteľnosti, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX k.ú. O. E. republika, v správe Slovenskej správy ciest o veľkosti XXX/XXX, a to na základe kúpnych zmlúv i na základe vyvlastňovacích rozhodnutí. S týmito skutočnosťami sa súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal. Preto má žalovaný v 1. rade za to, že súd nedostatočne zistil skutkový stav a považuje rozhodnutie v tejto časti za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. V ďalšom má za to, že pozemkové spoločenstvo O. bolo vytvorené v súlade so zákonom o pozemkových spoločenstvách. V ďalšom poukázal na vývoj právnej úpravy týkajúcej sa pozemkových spoločenstiev, pričom uviedol, že pri každej zmene právnej úpravy sa pozemkové spoločenstvo O. správalo zodpovedne a vyvinulo snahu na prispôbenie svojich právnych pomerov novej právnej úprave. Vyslovením neplatnosti pôvodnej zmluvy o založení pozemkového spoločenstva, ako aj uznesení prijatých dňa 22.09.2007 dôjde k stavu právnej neistoty, čo do ďalšej existencie a fungovania „urbáru“ ako takého, jednotlivých jeho orgánov, jeho každodenného chodu navonok i dovnútra. Výrok I. napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie je právne neúčinný a nezapisateľný orgánom verejnej moci na úseku katastra nehnuteľností do operátu katastra nehnuteľností. Výrokom II. došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom súd určil neplatnosť plánu činnosti pozemkového spoločenstva a stanov pozemkového spoločenstva, no so samotným pozemkovým spoločenstvom nekonal ako s účastníkom konania. Súd tak zasiahol do právnej istoty a do samotnej existencie pozemkového spoločenstva zriadenej podľa zákona, ktorá nevystupovala v konaní ako jedna zo strán sporu. Konanie trpí základnou vadou konania spočívajúcou v nesprávne označených aktívne a pasívne vecne legitimovaných subjektov v konaní. Predmetné konanie sa vedie bez účasti pozemkového spoločenstva, čo je samo o sebe dôvodom na zrušenie rozsudku z procesných dôvodov. Rovnako žalobcovia nepreukázali naliehavosť právneho záujmu na zmenu zápisov vo vlastníckych vzťahoch na príslušných „urbárskych“ listoch vlastníctva, pričom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ako aj rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu ČR. Majetkový substrát pozemkového spoločenstva bol rozdelený na pozemky zapísané na LV č. XXX a LV č. XXXX, pričom pozemky zapísané na novom LV č. XXXX k.ú. O. boli následne predmetom prevodov i vyvlastňovacích rozhodnutí v prospech Slovenskej republiky. Preto nie je možné právne, ani technicky vrátiť stav do roku 2007, kedy vzniklo pozemkové spoločenstvo. Určením neplatnosti predmetných právnych úkonov nebude odstránená ani spornosť vo vzťahu k vlastníctvu spoločnej nehnuteľnosti a takýto rozsudok nebude podkladom pre zápis vlastníckeho práva v prospech žalobcov. K súdom citovanému nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS/150/2018 uviedol, že vecne príslušným reštitučným orgánom podľa zákona č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov je okresný úrad. Rozhodnutia reštitučných orgánov sú predmetom prieskumu v rámci správnych žalôb prostredníctvom správneho súdnictva. Súd prvej inštancie tak podľa názoru žalovaného prekročil v danej veci svoju právomoc, ktorá patrí iným orgánom verejnej moci. V danom prípade ide o pozemkové spoločenstvo pasienkové, preto uvádzaný nález Ústavného súdu SR je právne bezvýznamný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie zároveň žalovaní v 1. až 4. rade, 6., 7., pôvodne žalovaný v 9. rade, a žalovaní v 19. a v 21. rade, ktorí navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietla, resp. zmenil a vec zrušil a vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Uviedli, že žalobca v 1. rade sa na správe katastra domáhal opravy v zápisoch katastra nehnuteľností vykonaných záznamom č. Z XXXX/XXXX na základe U. zápisnice č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, U. XXXXX/XXXX zo dňa 02.10.2007. Následne podal žalobu na Krajský súd v Prešove, ktorú v konaní vedenom pod sp. zn. 3S/88/2013 ako nedôvodnú zamietol. O jeho odvolaní rozhodol Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 5Sžo/184/2015, ktorým napadnuté rozhodnutie potvrdil. Žalobca podal aj ústavnú sťažnosť na Ústavný súd SR, ktorý uznesením zo dňa 11.01.2018 sp. zn. II. ÚS/19/2018 sťažnosť zamietol ako zjavne neopodstatnenú. Súd prvej inštancie zamietol návrh na predloženie dôkazu, výpisu z LV č. XXXX k.ú. O., preto ho predložili spolu s odvolaním. Z tohto výpisu vyplýva, že na LV sú zapísaní ako žalobca v 1. rade, tak aj žalovaní a ďalší účastníci konania. U všetkých je zápis spoluvlastníkov a veľkosť podielov ako titul nadobudnutia na základe Z XXXX/XX. Ostatné zápisy sú na základe následných prevodov. Všetci podielovní spoluvlastníci, okrem H. D. a C. D., svoje podiely previedli zmluvou alebo im bolo vyvlastnené, preto je na podiel XXX/XXX v správe Slovenská správa ciest, Bratislava. Preto účastníkom konania má byť aj Slovenská republika a rovnako aj Slovenská správa ciest. Napadnutým rozsudkom by sa všetky zmluvy a vyvlastňovacie rozhodnutia

stali neplatnými a tak by sa museli vracat' kúpne ceny alebo vyvlastňovacie náhrady. Súd nevysvetlil, prečo sa nezaoberal aj parcelami a podielovými spoluvlastníkmi na LV č. XXXX k.ú. O., hoci je zrejmé, že tieto majú rovnaký základ zápisu v Z XXXX/XXXX ako parcely a spoluvlastníci na LV č. XXX k.ú. O.. Súd sa nedostatočne vysporiadal a aktívnou aj pasívnou legitimáciou strán sporu. Nie všetci žalobcovia sú vedení ako podieloví spoluvlastníci na spoločných nehnuteľnostiach. Rovnako v rozsudku súd neuviedol, o aké procesné spoločenstvo ide. Namietali aj uplynutie trojročnej premlčacej lehoty, ktorá mala uplynúť ešte pred pripustením zmeny žaloby uznesením zo dňa 15.03.2016. Pozemkové spoločenstvo vzniklo za účinnosti zákona č. 181/1995 Z.z., pričom v roku 2007 spĺňalo podmienky tohto zákona. Otázne je, či rozhodnutie o registrácii v registri spoločenstiev sa automaticky zruší. Žalobcovia aj žalovaní mohli postupovať v súlade s ust. § 5 ods. 4, 5 zákona č. 181/1995 Z.z., ak sa domnievajú, že majú podiel v spoločnej nehnuteľnosti a nie je k tomu potrebné zrušiť celé spoločenstvo. Namietali, že na strane žalobcov nie je daný naliehavý právny záujem. Poukázali najmä na rozhodnutie R 17/1972, ako aj rozhodnutie Ústavného súdu SR I. ÚS/419/2017 zo dňa 31.08.2017, z ktorých vyplýva, že účelom určovacej žaloby je eliminovať stav právneho postavenia žalobcu, vniesť istotu do neistých právnych vzťahov, ak k náprave nemožno dospieť inak a vytvoriť pevný základ právnych vzťahov, ktorým sa dosiahne odvrátenie prípadných sporov účastníkov, nie je opodstatnená tam, kde možno žalovať na splnenie povinnosti, zlepšiť sa právna pozícia žalobcu a slúži potrebám praktického života. Napadnutý rozsudok však nič nevyrieši a právnu pozíciu k nehnuteľnostiam urbáru zhorší. V prípade, ak by strany sporu chceli obnoviť založenie spoločenstva, nie je jasné, ako by to bolo možné. Rozhodnutie R 17/1972 je potrebné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, pričom súd mal svoje rozhodnutie dostatočne odôvodniť a s uvedeným rozhodnutím sa vysporiadať. K naliehavému právnemu záujmu uviedol, že Civilný sporový poriadok nepozná ustanovenie, podľa ktorého je odvolací súd viazaný svojím vysloveným názorom, pričom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/162/2005 zo dňa 09.12.2005. Vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia o trovách konania argumentoval tým, že žalobcovia sa v období od podania žaloby v roku 2010 až do roku 2016 snažili trafiť do predmetu sporu, pričom nebolo zrejmé, koho majú žalovať, preto považuje za absurdné, aby súd priznal žalobcom náhradu trov konania v celom rozsahu. Počas konania sa vykonalo množstvo úkonov, ktoré boli zbytočné, pričom už o prvom návrhu bolo možné rozhodnúť tak, že súd by žalobu zamietol. Všetky spory týkajúce sa Pozemkového spoločenstva O. sú záležitosťou žalobcu v 1. rade, ktorý vyvolal viacero sporov. Na jednej strane sa domáha zrušenia spoločenstva, avšak na druhej strane vyvolal dve valné zhromaždenia, z ktorých podal aj návrh na zápis orgánov spoločenstva, v ktorých sám figuruje ako predseda výboru. Ďalší spor, ktorý vedie o neplatnosť valného zhromaždenia zo dňa 12.12.2012 na súde prvej inštancie pod sp. zn. 13C/102/2013, pričom tento spor ešte nie je právoplatne skončený.

8. Žalobcovia v 12., 13. a 14. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaných uviedli, že žalovaný v 1. rade vo svojom odvolaní obhajuje svoje vedomé protiprávne konanie. Vznik spoločenstva v roku 2007 považujú za právny aj historický nezmysel a podvod. K listine z roku 1773, tzv. „milostivý Tereziánsky dekrét“, boli svojvoľne dopísané mená a priezviská a našli notára, ktorý overil dňa 21.09.2007 schôdzu a hlasovanie nevlastníkov. Úzka skupina okolo O. a G. rozhodla, kto bude vlastníkom, notár vlastníctvo neoveril. Na základe tejto notárskej zápisnice bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra. Podaním žaloby došlo k absolútnej neplatnosti právneho úkonu vo vzťahu k zápisu vlastníckeho práva osôb, ktoré iba deklarovali čestným vyhlásením. Právo žalovaných vzniklo na základe podvodu na 76 hektároch pôdy. Tejto úzkej skupine žalovaných išlo len o rýchle obohatenie sa formou ťažby štrku bez predchádzajúcej zákonnej zmeny Územného plánu E. v roku 2010. K odvolaniu žalovaného v 1. rade uviedli, že nikdy nepredložil dôkaz, listinu oprávňujúcu k vzniku vlastníctva a následne k vzniku pozemkového spoločenstva. Ak bol správou katastra povolený vklad vlastníckeho práva na základe absolútne neplatnej zmluvy, nemožno uvažovať o ochrane vlastníckeho práva. Nemožno uprednostniť požiadavku právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má sám. Stotožňujú sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu naliehavého právneho záujmu aj námietky premlčania. V ďalšom uviedol, že má právo na prejednanie veci v primeranej lehote, pričom doba 10 rokov nie je primeraná. Navrhli rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

9. Žalovaní v 15. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaných uviedol, že ako dedič nemal niekoľko rokov informácie o podvodoch a nezákonnostiach pri vzniku a nadobudnutí vlastníckeho práva pri založení Pozemkového spoločenstva O. v roku 2007. Konanie trvá desať rokov, pričom tento čas nemožno považovať za primeraný s poukazom na čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

10. Žalovaná v 22. rade prostredníctvom svojho zástupcu vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaných uviedla, že žalobcovia v konaní nikdy netvrdili, že zoznam podielnikov urbáriátu obce O. bol v notárskej zápisnici č. N XXX/XXXX podľa pôvodného záznamu z roku 1929. Tento nebol súčasťou notárskej zápisnice. Zoznam podielnikov je zoznam urbárikov z krajského archívu spomenutý na pojednávaní dňa 21.09.2020. Jediný zoznam urbárikov z krajského archívu je zoznam nevoľníkov zo spisu s názvom Z. O. XXXX-XXXX v Štátnom archíve v Prešove. Notárska zápisnica nemohla byť titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nakoľko túto nemožno považovať za listinu o práve k nehnuteľnostiam osvedčenú notárom podľa § 34 ods. 1 katastrálneho zákona. Nevlastníci pozemkov tak nemohli založiť pozemkové spoločenstvo v zmysle zákona o pozemkových spoločenstvách. V ďalšom poukazuje na prenájom pozemkov pozemkového spoločenstva, ktorý považuje za protiprávny. Poukázal aj na historický vývoj majetkových práv k predmetným pozemkom, pričom uviedol, že pôvodná urbárska spoločnosť zanikla v roku 1958 vznikom C. v O.. Zdôraznil, že má právo na prejednanie veci v primeranom čase, pričom desať rokov nie je primeraný čas v súlade s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

11. Žalovaný v 2. rade k vyjadreniu žalobcov v 12. -14. rade uviedol, že títo ako dedičia po svojom otcovi Y. G. neboli účastníkmi založenia Pozemkového spoločenstva O. v roku 2007. Nemajú žiadne informácie o pozemkovom spoločenstve, ani sa o to nezaujímali. Ich vyjadrenie považuje za klamlivé a nezmyselné, nakoľko sa dali ovplyvniť žalobcom. Pozemkové spoločenstvo bolo založené zákonným spôsobom na ustanovujúcej schôdzi v O. v roku 2007 so všetkými náležitosťami, za prítomnosti štátneho orgánu, notára. Notárska zápisnica bola záznamom zapísaná do katastra nehnuteľností a žalobcovia až po troch rokoch v septembri 2010 podali žalobu o určenie neplatnosti notárskej zápisnice. Žalobcovia v zákonnej lehote nevyužili zákonný prostriedok. Správny orgán vo svojom rozhodnutí rozhodol, že právny úkon nemožno zrušiť, nakoľko na listoch vlastníctva došlo k právnym úkonom, napr. kúpny zmluvám, dedičským rozhodnutiam a tým by bolo zasiahnuté do práv ďalších účastníkov. O uvedenom rozhodoval aj Najvyšší súd SR a Ústavný súd SR. Až na dvoch, všetci žalobcovia predali svoje pozemky v pozemkovom spoločenstve, preto je nepochopiteľné, že vedú spor s pozemkovým spoločenstvom. Predmetný spor má vplyv aj na medziludské vzťahy, ktoré nikdy predtým neboli také narušené.

12. Žalovaní v 1. až 4., 6., 7., pôvodne žalovaný v 9. rade, 19. a 22. rade k vyjadreniu žalobcov v 12. až 14. rade uviedli, že vo svojom vyjadrení opakujú tvrdenia, ktoré v konaní už uviedli. Čo sa týka predlžovania sporu, boli to žalobcovia, ktorí zmenami žaloby zapríčinili trvanie sporu. K uplatneniu reštitúcie uviedol, že je potrebné o tomto doložiť doklad o uplatnení, reštitučný dôvod, výsledok alebo aspoň číslo konania, pod ktorým sa reštitučné konanie vedie. O tom, či bol spáchaný trestný čin, rozhodujú orgány činné v trestnom konaní, pričom platí prezumpcia neviny. K vznosenej námietke premĺčania uviedli, že žalobu podali v roku 2010, pričom došlo k pripusteniu zmeny pôvodnej žaloby. Poukázal aj na to, že v konaní je namietaný zápis vlastníctva v katastri, avšak dedičstvo neodmietli, pričom aj toto vlastníctvo bolo zapísané na základe notárskej zápisnice, ktorej určenia neplatnosti sa žalobcovia domáhajú. Podstatná časť odvolania sa zaoberá otázkou preukázania naliehavého právneho záujmu, pričom na toto nereagovali dôkazom, ani argumentom.

13. Žalovaný v 1. rade vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalobcov v 15. až 17. rade uviedol, že pozemkové spoločenstvo vzniklo v súlade so zákonom. Žaloba od začiatku trpela vadami, preto ju bolo potrebnú zamietnuť. Má za to, že je poctivým držiteľom podielov nehnuteľnosti. Právo rozhodovať o platnosti notárskej zápisnice patrí do pôsobnosti Krajského súdu v Prešove v správnom konaní. Súd prvej inštancie mal preto žalobu pre nedostatok právomoci zamietnuť.

14. Žalovaná v 22. rade prostredníctvom svojho zástupcu vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalobcov v 15. až 17. rade uviedla, že sa s ním stotožňuje. Vznik vlastníckych práv, pozemkového spoločenstva a následnú ťažbu štrku považuje za mafiánsky podvod. Notárska zápisnica nemohla byť titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, nakoľko túto nemožno považovať za listinu o práve k nehnuteľnostiam osvedčenú notárom podľa § 34 ods. 1 katastrálneho zákona. V ďalšom uvádzal skutočnosti týkajúce sa prenájomu pozemkov obchodným spoločnostiam, pričom malo dôjsť k protiprávnemu konaniu, ktoré malo byť ignorované aj zo strany orgánov činných v trestnom konaní.

15. Žalovaná v 34. rade vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalobcov v 15. až 17. rade uviedla, že tvrdenie, podľa ktorého mali byť svojvoľne dopísané mená a priezviská z roku 2007, považuje za klamstvo.

Je nesporné, že vlastníctvo zapísané na LV č. XXX k.ú. O. bolo na právnych predchodcov zapísané nepretržite od vydania urbárskeho patentu v roku 1853 do založenia pozemkového spoločenstva v roku 2007. Keďže sa všetci osobne poznali, pri osvedčení prítomní potvrdili pravdivosť jeho čestného vyhlásenia. Notár osvedčil vlastníctvo a výšku podielu jednotlivých právnych nástupcov na spoločnej nehnuteľnosti. Po osvedčení notárom bola podpísaná dohoda o založení pozemkového spoločenstva.

16. Žalobcovia v 15. a 17. rade vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaných v 15. a 22. rade uviedli, že sa stotožňujú s odvolaním žalovaného v 15. a 22. rade.

17. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), spolu s konaním, ktoré ich vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie opodstatnené nie je.

18. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

19. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, príp. doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

20. Odvolací súd po preskúmaní veci v rozsahu a z dôvodov uvedených žalovanými v odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie, vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu vec správne právne posúdil, pričom v odôvodnení rozhodnutia dal odpovede a riadne odôvodnil všetky pre posúdenie veci podstatné skutočnosti, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a keďže s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa stotožňuje, na tieto dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP odkazuje. Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie a k námietkam uvedeným v odvolaní žalovaných, odvolací súd uvádza nasledovné.

21. Podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v čase začatia tohto konania, návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

22. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

23. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

24. Podobnú úpravu obsahuje aj aktuálne znenie § 137 písm. c) CSP, podľa ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

25. Podľa § 34 ods. 1, 2 zákona č. 162/1995 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len Katastrálny zákon), práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce, alebo správy majetku vyššieho územného celku, sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcim na ich uspokojenie.

26. Ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou; to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou, a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka.

27. V priebehu konania na súde prvej inštancie zostala spornou otázkou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmluvy o založení pozemkového spoločenstva. Záver súdu prvej inštancie, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný, bol napadnutý aj odvolaním žalovaných, preto sa odvolací súd v prvom rade zaoberal touto otázkou, ktorá je pre posúdenie veci kľúčová a ostatné právne otázky sa stávajú pre posúdenie veci rozhodnými až v prípade, ak súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem je daný. V opačnom prípade je žaloba už z tohto dôvodu zamietnutá a s ostatnými otázkami už nie je potrebné sa vysporiadavať.

28. Právna teória rozoznáva viaceré druhy súkromnoprávných žalôb, ako aj viaceré kritériá na ich kategorizáciu. Ak je kritérium členenia žalobný návrh (petit), hovoríme o žalobách na plnenie a o žalobách určovacích. Ustanovenie § 137 CSP uvádza jednotlivé druhy žalôb demonštratívne. Iná žaloba, teda v § 137 CSP neuvedená, je prípustná, ale iba za predpokladu, že osobitný petit vyplýva z hmotného práva, teda hmotné právo musí založiť oprávnenie súdu rozhodnúť tak, že výrok rozhodnutia neznie ani na splnenie povinnosti, ani na deklaratórne určenie (ne)existencie práva, či právnej skutočnosti. Normatívny význam ustanovenia § 137 CSP spočíva v tom, že vymedzuje podmienky prípustnosti pre niektoré druhy žalôb. Podmienkou prípustnosti žaloby na určenie, či tu právo je alebo nie je, je naliehavý právny záujem žalobcu. Prípustnosť žaloby na určenie právnej skutočnosti musí vyplývať z osobitného predpisu; inak je takáto žaloba neprípustná.

29. Pri určovacej žalobe znie žalobný návrh na určenie, či tu právo je (pozitívna určovacia žaloba) alebo či tu právo nie je (negatívna určovacia žaloba). Keďže žalobca v určovacej žalobe tvrdí existenciu alebo neexistenciu určitého práva, znamená to, že vyhovujúci rozsudok vydaný na jej základe bude mať deklaratórne účinky.

30. Všeobecným predpokladom, aby súd žalobe vyhovel, je právny záujem žalobcu, teda záujem na tom, aby bol vyhovujúci rozsudok pre neho po právnej stránke významný, teda aby mal zmysel. Pri určovacích žalobách však samotná dôvodnosť skutkových a právnych tvrdení žalobcu ešte neznamená, že prípadný vyhovujúci určovací rozsudok bude mať pre žalobcu právny význam, teda či bude sporové súdne konanie užitočné alebo naopak, zbytočné. Súdne konanie môžeme chápať aj ako určitú službu poskytovanú štátom žalobcovi za účelom ochrany jeho práv, preto je dôvodné zisťovať, či má pre žalobcu zmysel. Žalobca musí naliehavý právny záujem na určení práva preukázať, ibaže právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. Žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je, ak už k porušeniu práva došlo. Ochranu už porušeného práva môže dosiahnuť žalobou na plnenie. Iba v zriedkavých prípadoch obstoja určovacia žaloba, ak možno žalovať na plnenie. Doktrína preventívneho charakteru určovacej žaloby vychádza preto z toho, že žalobca má naliehavý právny záujem vtedy, ak k porušeniu jeho práva nedošlo, avšak jeho právo je neisté alebo ohrozené. Stav tejto neistoty alebo ohrozenia možno odstrániť tým, že bude existovať rozhodnutie súdu o existencii (neexistencii) predmetného práva. Doktrínu preventívneho charakteru a interpretačné dôsledky tejto doktríny nie je možné absolutizovať. V mnohých prípadoch ju nemožno vzťahovať na určovacie žaloby, ktoré predpokladá osobitný predpis, teda kde žalobca naliehavý právny záujem nepreukazuje. Za ojedinelých špecifických okolností nie je vylúčené, že žalobca bude mať naliehavý právny záujem na určení práva aj vtedy, ak právo už bolo porušené.

31. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Prívlastok naliehavý je potrebné chápať tak, že právny záujem má dostatočnú intenzitu. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný. Naopak, naliehavosť nie je daná, ak má žalobca k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva.

32. Naliehavý právny záujem musí žalobca preukázať, teda žalobca je povinný uviesť v žalobe skutkové tvrdenia o tom, že naliehavý právny záujem je daný a na preukázanie týchto tvrdení je povinný navrhnuť dôkazy. Naliehavý právny záujem je súčasťou žalobného nároku. Rozhodnutie o právnom záujme, o tom, či je alebo nie je daný je meritórne. Absencia naliehavého právneho záujmu je dôvodom zamietnutia žaloby.

33. Žalobca nemá povinnosť preukazovať naliehavý právny záujem na určení (ne)existencie práva, ak právny záujem vyplýva z osobitného predpisu. V takom prípade žalobca nemá ani povinnosť uviesť v

žalobe tvrdenia, že naliehavý právny záujem je daný. Právny záujem na určení práva vyplýva z právneho predpisu, ak právny predpis určitú osobu oprávňuje alebo jej ukladá podať bližšie špecifikovanú určovaciu žalobu. Oprávnenie podať takúto určovaciu žalobu zakladá nevyvrátiteľnú domnienku, že právny záujem žalobcu je daný.

34. Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Určenie existencie právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napr. výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca alebo niekto iný. Nová právna úprava Civilného sporového poriadku pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). Ak bol zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na kupujúceho vykonaný na základe neplatnej zmluvy, predávajúci môže žalovať kupujúceho, že je vlastníkom nehnuteľnosti (žaloba na určenie práva). Predávajúci nemá k dispozícii žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy (takáto žaloba z osobitného právneho predpisu nevyplýva). Žalobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplýva, je potrebné považovať za nedôvodný. V niektorých prípadoch hmotné právo (osobitný predpis) pripúšťa žaloby na určenie právnej skutočnosti, ktorou je neplatnosť (prípadne neúčinnosť) právneho úkonu alebo neplatnosť konania. Pri uvedených žalobách z konkrétneho hmotnoprávneho vzťahu vyplýva logický dôvod, prečo je potrebné, aby súd určil právnu skutočnosť. Dôvodom je väčšinou to, že rozhodnutie súdu je osobitnou podmienkou, že sa na právny úkon hľadí ako na neplatný. Ide tu o výnimky zo všeobecného pravidla, že relatívnej neplatnosti právneho úkonu sa postačí dovolať bez ingerencie súdu.

35. Otázkou naliehavého právneho záujmu sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 2ObdoV/11/2019 z 11. decembra 2019, pričom v tomto svojom rozhodnutí poukázal na judikatúru NS SR v tejto otázke, a to rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/136/2009, R 17/1972, sp. zn. 5Cdo/31/2011 a sp. zn. 4Cdo/89/2007, sp. zn. 3Cdo/112/2004 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 81/2006 a obdobne aj sp. zn. 4Cdo/49/2003 publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 75/2003, sp. zn. 3Cdo/53/2007, sp. zn. 1Cdo/26/2007, sp. zn. 5Cdo/136/2007, sp. zn. 5Obdo/51/2011, sp. zn. 6Cdo/392/2013 a uviedol, že z vyššie citovanej judikatúry vyplývajú nasledovné závery:

36. Povinnosťou súdu pri skúmaní naliehavého právneho záujmu je posúdiť, či určovací žalobný návrh je vhodným a správne zvoleným nástrojom ochrany jeho práva, t. j. ak neistotu žalobcu v právnom vzťahu je možné odstrániť navrhovaným určovacím výrokom (tu ide predovšetkým o prípady, kedy určovací výrok vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu, ktorým sa predíde prípadným sporom o splnenie povinnosti).

37. Otázkou existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu treba posudzovať výlučne s ohľadom na právny záujem žalobcu, záujem žalovaného je pri posudzovaní tejto otázky súdom irelevantný.

38. Žalobca má naliehavý právny záujem na určovacej žalobe vždy vtedy, ak nemá možnosť domáhať sa ochrany svojich práv alebo oprávnených záujmov iným procesným spôsobom. Ide predovšetkým o prípady, kedy žalobca nemá možnosť podať žalobu na plnenie a kedy má legitímáciu na podanie žaloby na plnenie výlučne žalovaná strana.

39. Aj v prípadoch, kedy žalobca, ktorý podal určovaciu žalobu, má možnosť podania žaloby na plnenie, všeobecne neplatí, že by nebol daný naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení. Ide predovšetkým o prípady, kedy by žalobou na plnenie nebol vyčerpaný celý predmet konania o určovacej žalobe alebo kedy sa určovacím výrokom rozsudku vytvorí pevný právny základ vzťahu medzi stranami sporu.

40. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhali určenia, že notárska zápisnica č. N XXX/XXXX, Nz XXXXX/XXXX, U. XXXXX/XXXX o priebehu ustanovujúceho valného zhromaždenia spoluvlastníkov podielov v spoločnej nehnuteľnosti o založení pozemkového spoločenstva a výsledku volieb do orgánov pozemkového spoločenstva napísaná dňa 02.10.2007 je neplatná, ako aj uznesenia zo stretnutia

uskutočneného dňa 22.09.2007 označeného ako ustanovujúce valné zhromaždenie pozemkového spoločenstva.

41. Vychádzajúc z uvedeného, dospel odvolací súd k záveru, že podaná žaloba je prípustnou určovacou žalobou podľa § 137 písm. c) CSP, na ktorej žalobcovia majú naliehavý právny záujem, pričom pre posúdenie naliehavého právneho záujmu na tejto určovacej žalobe sú rozhodujúce tie skutočnosti, že vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam bolo na LV č. XXX zapísané titulom notárskej zápisnice, ktorou bola osvedčená zmluva o založení pozemkového spoločenstva O., čo s poukazom na § 132 Občianskeho zákonníka nie je možné. Rovnako ako súd prvej inštancie ani odvolací súd, napokon ani samotní žalovaní nerozporujú tú skutočnosť, že ich vlastníctvo nebolo notárom riadne osvedčené, pričom ich vlastníctvo malo byť osvedčené len na základe čestných vyhlásení, pričom zároveň mal byť určený aj ich podiel na spoločnej nehnuteľnosti. Preto odkazom na ust. § 34 ods. 2 katastrálneho zákona, na ktorý odvolací súd poukázal už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, možno dospieť k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení neplatnosti Zmluvy o založení pozemkového spoločenstva O. zo dňa 22.09.2007. Vzhľadom aj na neúspešné domáhanie sa preskúmania zákonnosti rozhodnutia bývalej Správy katastra D. zo dňa 04. septembra 2013 číslo: Xo XX/XXXX/Ba v spojení s rozhodnutím bývalej Správy katastra E. zo dňa 6. mája 2013 číslo: X X/XXXX/JU v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 3S/88/2013, v ktorom súd žalobu zamietol, pričom zároveň odkázal na občianskoprávne konanie v zmysle ust. § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (§ 137 písm. c) CSP), bolo pre žalobcov potrebné domáhať sa žalobou neplatnosti zmluvy o založení pozemkového spoločenstva osvedčenej notárskou zápisnicou. Zároveň vzhľadom na neplatnosť zmluvy o založení pozemkového spoločenstva zo dňa 22.09.2007, súd prvej inštancie opodstatnene pristúpil aj k určeniu neplatnosti uznesení zo stretnutia uskutočneného taktiež dňa 22.09.2007.

42. K námietke nedostatočnej pasívnej, ale aj aktívnej vecnej legitímácie je potrebné uviesť, že v tomto konaní na strane žalobcov vystupujú právni nástupcovia pôvodných vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti zapísanej na pozemnoknižnej vložke č. XX pre k.ú. O., na strane žalovaných vystupujú fyzické osoby, ktorými došlo k založeniu pozemkového spoločenstva na základe notárskej zápisnice zo dňa 02.10.2007.

43. K námietke nedostatočne zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie, pričom tento mal spočívať v tom, že súd sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťami týkajúce sa vyvlastnenia nehnuteľností, pričom ich vlastníkom sa mal stať štát, Slovenská republika, odvolací súd uvádza, že z listu vlastníctva č. XXX nevyplýva, že by podielovým spoluvlastníkom mala byť aj Slovenská republika, pričom samotní žalovaní vo svojom odvolaní uvádzajú, že geometrickým plánom mali vzniknúť nové parcely zapísané na novozaložených LV č. XXX/XX, XXX/XX, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/X, XXX/X a XXX/X, ktorých sa žaloba v tejto veci netýka.

44. Podstatnými skutočnosťami pre rozhodnutie v prejednávanej veci sú tie, že zmluva o založení pozemkového spoločenstva bola uzatvorená fyzickými osobami, ktorých vlastnícke právo nebolo riadne osvedčené, preto táto zmluva je neplatná pre rozpor s § 2 ods. 2 zákona o pozemkových spoločenstvách č. 181/1995 Z. z. v znení platnom k 22.09.2007, podľa ktorého členmi spoločenstva sú spoluvlastníci spoločnej nehnuteľnosti. Táto podmienka však v tomto prípade nie je splnená, nakoľko pri zmluve o založení pozemkového spoločenstva sa vychádzalo zo zoznamu podielnikov z roku 1929, pričom urbár bol zrušený zákonom SNR č. 81/1949 Sb. Zároveň zo zápisnice z rokovania komisie urbáriátu zo dňa 03.06.1955 vyplýva, že členmi urbáru boli aj iné osoby, ktoré v zozname z roku 1929 uvedené nie sú. Ako už bolo vyššie uvedené, v konaní samotní žalovaní nerozporovali tú skutočnosť, že ich vlastnícke právo malo byť osvedčené len na základe čestného vyhlásenia.

45. Nedôvodná je aj námietka týkajúca sa vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam zapísaného na základe rozhodnutí v dedičskom konaní, ako aj na základe kúpnych zmlúv, nakoľko má odvolací súd za to, že žalobcovia nemali inú možnosť, ako podať žalobu o určení neplatnosti zmluvy o založení pozemkového spoločenstva zo dňa 02.10.2007 osvedčenej notárskou zápisnicou, keďže ani na základe rozhodnutia v správnom konaní súd žalobe nevyhoviel, nakoľko mal za to, že správny orgán nemôže zmeniť údaje zapísané v katastri nehnuteľností. Vzhľadom na princíp spravodlivosti a právnej istoty s poukazom na skutočnosť, že notárska zápisnica bola podpísaná ešte v roku 2007, žaloba bola

podaná v roku 2010, odvolací súd považuje za potrebné podanej žalobe vyhovieť, a tak poskytnúť žalobcom súdnu ochranu, ktorá by im v prípade zamietnutia žaloby bola odmietnutá.

46. Podľa § 63 ods. 1, 2 CSP, ak strana zomrie počas konania skôr ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

47. Po tom, čo súd prvej inštancie vo veci rozhodol, bolo právnym zástupcom oznámené, že pôvodne žalovaný v 9. rade zomrel dňa XX.XX.XXXX. Bolo zistené, že právnymi nástupcami žalovaného v 9. rade sú C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., D. H. XX, G. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., D. XXX/X, T. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., D. H. XX, A. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., D. H. XX, preto s nimi súd pokračuje v konaní ako so žalovanými v 9. až 12. rade.

48. Pokiaľ ide o rozhodovanie o trovách konania strán sporu, je potrebné vo všeobecnosti uviesť, že pri rozhodovaní o náhrade trov platí zásada zodpovednosti za výsledok a zásada zodpovednosti za zavinenie a náhodu, a teda ust. § 255 a nasl. CSP. Keďže povinnosť nahradiť trovy konania sa môže v tom-ktorom konkrétnom prípade javiť ako neprimeraná tvrdosť, ust. § 257 CSP umožňuje súdu, aby vo výnimočných prípadoch z dôvodov hodných zvláštneho zreteľa strane, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania, túto náhradu celkom alebo sčasti nepriznal. Úvaha súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú tu dôvody zvláštneho zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci, prihliadne sa tiež k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom strán sporu, keďže je potrebné vziať zreteľ nielen na pomery toho, kto by mal nahradiť trovy konania, ale musí sa uvážiť aj to, ako by sa takéto rozhodnutie dotklo majetkových pomerov oprávnenej strany, k okolnostiam, ktoré viedli k uplatneniu nároku a podobne.

49. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nedefinuje, ale výklad ponecháva na súdnu prax. K dôvodom hodným osobitného zreteľa možno zahrnúť neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitosť prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobitné pomery strany sporu, či nízky príjem.

50. Odvolací súd považuje za vecne správne aj rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania, pričom stotožňujúc sa s jeho odôvodnením dospel k rovnakému záveru, podľa ktorého vzhľadom na skutočnosť, že žalovaní v 5., 8., 13. až 18., 20., 22. až 30. rade v priebehu konania súhlasili s podanou žalobou, túto možno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, a teda nemožno im pričítať, že by sa podieľali na vzniku trov konania žalobcov.

51. Zároveň vzhľadom na neúspech žalobcov, ktorí v priebehu konania uplatňovali prostriedky procesnej obrany a útoku, týmto v súlade so zásadou zodpovednosti za výsledok konania vznikla povinnosť nahradiť trovy konania úspešným žalobcom.

52. Preto odvolací súd v zmysle ust. § 387 CSP potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie aj vo výrokoch o trovách konania.

53. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP. Úspešným žalobcom v tomto štádiu konania trovy nevznikli a žalovaní vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemajú právo na ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).